

NIKCZEMNIE (20) *av*

nikczemnie (14), **niczemnie** (6); *nikczemnie KochSat, RejZwierc* (3), *CzechRozm* (2), *PaprPan, StryjKron, WerGość, Calep, KochPij, LatHar, VotSzl* (2); *niczemnie GliczKsiąż, BielKron, Mącz* (4).
-cź- (11), -cz- (9).

Oba e jasne.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde bez cytatu.

W sposób nie przynoszący niczego dobrego, nierozważnie, bez sensu; futile, inutiliter Mącz; dissolute Calep; inepte Cn (20) : Przecześnie nie woleć raczej znacznie przed wżitkimi/ Popiśać się dzielnością/ i cnotami śwymi: Niż utraćć niktzemnie wcienu wieku śwego/ Niekosztowawżi co ieśt na świecie dobrego. *KochSat* [C2]; *Mącz* 451a; że Iezus Chrifus przyśzedł w ćiele/ á nie w ćiało/ iáko niktzemnie Theodorus Beza przełożył *CzechRozm* 38v, 123v; IVż dziś wiefz Priamufie y doznaeś tego/ Coś dla miłośći wierney popadł śyná śwego. Iákieś kosztowne pánśtwno niktzemnie wtráćił *PaprPan* Ff2; *StryjKron* 432; *Calep* 333b; *KochPij* Cv; żeby ludzie oboiego śtanu młodzi/ domá proznuiący/ burkiem/ trunkiem/ y infzymi niepotrzebnymi śprawámi niktzemnie się báwiący: powinni byli *ex praescripto legis*, czálu potrzeby woienney oyczyźnie śłużyć *VotSzl* C3.

W połączeniu szeregowym (1): *Abs re consulit, Dármo Próžno/ w niwecz/ niczemnie rádźi. Mącz* 1b.

W charakterystycznych połączeniach: niktzemnie bawiący się, mowić, przełożyć, przyrzekać, radzić, roztargnion, z tego świata schodzić, strawić (2), (u)tracić (2), upłynąć, utraćć, zawieść.

Szeregi: »głupie a niczemnie« (1): Bo by śnadź był wyedzyał/ ták głupye á niczemnye nye przerzekłby był. *GliczKsiąż* M5.

»marnie a (i) niktzemnie« (3): iáko rády ich [*nieprzyjaciół Boga*] y wżytki śprawy ich były márníe á niktzemnie rośtargniony *RejZwierc* 265; że nie tylko iáko świnie bráhi obźárwży sie/ márníe y niktzemnie [*pijanice*] z tego świátá śchodźili *WerGość* 232; *VotSzl* B3.

»nikczemnie a niepotrzebnie« (1): A thák człowiekowi nic nie ieśt drośźlżego iáko czás/ á trzeba mu śtrzedz káźdey godzinki áby ie y wżetecznie nie vpuścił/ áby mu ten śláchetny klenot czás żywota iego iáko po wodzie lift niktzemnie á niepotrzebnie dármo nie vpłynął. *RejZwierc* 62v.

»nikczemnie, (i) niepożytecznie« [*szyk 2:1*] (3): Inutiliter, Niepożitecznie/ niczemnie. *Mącz* 511a, 141c; Czás niktzemnie y niepożytecznie od ćiebie śámego śtrawiony. *LatHar* 668.

»prożno i niczemnie« (1): Gdy go też pytano kto od prawdy nadáley bywa/ powiedzyał iż zdánie ludu pośpolitego: bowiem co oni chwala/ toby śłufzniey gánić: co myśla/ prożno y niczemnie *BielKron* 186.

Przen: Nieprzyjemnie, brzydko (1) :

W przeciwstawieniu: »cudnie ... niktzemnie« (1): Tákże też náśłuchawży sie álbo náćzedźy sie onych rozlicznych rzeczy/ śnadnie rozeznáć czo cudnie piśka á co niktzemnie bęczy. *RejZwierc* 16.

Synonimy: daremnie, daremno, darmo, haniebnie, marnie, niegodnie, niepotrzebnie, niepożytecznie, nieprzystojnie, nierządnie, plugawie, prożno, sprośnie, sromotnie.